

FINANSIELL DELÅRSRAPPORT

3. kvartal 2019



Innhold

Hovedtall Avinor konsern	3
Styrets rapport	4
Sammendratt Resultatregnskap	8
Utvidet resultat	9
Sammendratt Balanse	10
Egenkapitaloppstilling	12
Kontantstrømoppstilling	13
Noter til regnskapet	14

Om Avinor

Avinor har to primære virksomhetsområder, drift av et landsomfattende nett av lufthavner, samt nasjonal flysikringstjeneste for sivil og militær luftfart. Samlet omfatter dette 44 lufthavner, samt kontrolltårn, kontrollsentraler og annen teknisk infrastruktur for sikker flynavigasjon. Utover den operative virksomheten, legges det til rette for kommersiell inntjening gjennom flyplass-hoteller, parkeringsanlegg, taxfree-butikker, servering og andre servicetilbud til flypassasjerene.

Avinor utgjør et konsern hvor virksomheten dels er organisert i divisjoner og dels i juridiske enheter (datterselskaper). Finansielt sett drives lufthavnsvirksomheten som ett luftfartssystem. Flysikringstjenesten er egenfinansiert ved at tjenestene prises etter internasjonale bestemmelser. Antall ansatte er ca. 3300 og årlige driftsinntekter utgjør i størrelsesorden 11 milliarder kroner.

Aksjene i Avinor AS er 100 prosent eiet av den norske stat ved Samferdselsdepartementet. Samferdselsdepartementet forvalter statens eierstyring overfor Avinor, og fastsetter blant annet konsernets samfunnspålagte oppgaver, avkastningskrav og utbytte. I tillegg regulerer Samferdselsdepartementet luftfartsavgiftene. Samferdselsdepartementet er overordnet myndighet for norsk luftfart, og fastsetter også Luftfartstilsynets regelverk som har konsekvenser for Avinors drift.

Avinor har utstedt obligasjoner som er notert på Oslo Børs og Luxembourg børsen. Oslo Børs er valgt som konsernets hjemmemarked. Konsernet følger Oslo Børs sine anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse så langt de passer. Prinsippene suppleres med regjeringens fokusering på eierstyring og selskapsledelse ved forvaltningen av statens eierskap.

Avinors hovedkontor er i Oslo.

Hovedtall Avinor konsern

Beløp i MNOK

	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	2019	2018	2019	2018	2018
Trafikkinntekter	801,6	803,6	2 269,6	2 268,3	2 999,8
Inndekning security	361,5	389,1	1 002,6	1 068,7	1 406,6
Salgs- og leieinntekter - duty free	873,3	855,1	2 182,3	2 134,6	2 849,6
Salgs- og leieinntekter - parkering	253,9	271,7	710,2	720,2	967,2
Salgs- og leieinntekter - annet	557,4	532,8	1 563,7	1 498,5	2 004,4
Konserninterne tjenester	17,4	19,7	52,8	56,2	74,9
Driftsinntekter lufthavnvirksomhet	2 865,1	2 872,0	7 781,2	7 746,5	10 302,6
Underveisinntekter	287,9	298,8	800,7	834,0	1 106,7
Konsernintern Innflygings- og tårntjeneste	209,5	209,5	634,9	625,5	849,1
Andre driftsinntekter	45,0	37,2	121,1	107,1	151,4
Driftsinntekter flysikringstjeneste	542,3	545,5	1 556,7	1 566,5	2 107,2
Andre driftsinntekter konsern	237,4	217,1	692,1	648,9	869,2
Eliminering av konserninterne poster	-401,4	-385,9	-1 188,9	-1 152,9	-1 554,9
Sum driftsinntekter konsern	3 243,6	3 248,8	8 841,3	8 809,0	11 724,2
Driftskostnader lufthavn	-1 103,7	-1 361,2	-4 128,4	-4 445,9	-6 012,9
Driftskostnader flysikring	-571,7	-432,4	-1 522,9	-1 406,6	-1 769,4
Driftskostnader eiendom og felles	-294,4	-271,4	-1 864,8	-942,3	-1 296,0
Eliminering av konserninterne poster	401,4	385,9	1 189,0	1 152,9	1 554,9
Sum driftskostnader konsern	-1 568,4	-1 679,1	-6 327,0	-5 641,8	-7 523,4
EBITDA lufthavnvirksomhet	1 761,4	1 510,9	3 652,9	3 300,5	4 289,7
EBITDA flysikringstjeneste	-29,4	113,1	33,8	160,0	337,8
EBITDA eiendom og felles konsernposter	-57,0	-54,3	-1 172,6	-293,3	-426,8
EBITDA konsern	1 675,2	1 569,7	2 514,3	3 167,2	4 200,8
Av- og nedskrivninger	-546,1	-509,4	-1 619,6	-1 553,0	-2 103,4
Driftsresultat (EBIT)	1 129,1	1 060,3	894,7	1 614,2	2 097,4
Finansresultat	-143,3	-146,7	-428,8	-463,7	-600,9
Resultat før skatt	985,8	913,6	465,9	1 150,5	1 496,5
Skattekostnad	-216,4	-209,8	-102,3	-263,7	-326,8
Resultat etter skatt	769,5	703,8	363,6	886,8	1 169,7
EBITDA-margin lufthavnvirksomhet	61,5 %	52,6 %	46,9 %	42,6 %	41,6 %
EBITDA-margin flysikringstjeneste	-5,4 %	20,7 %	2,2 %	10,2 %	16,0 %
EBITDA-margin konsern	51,6 %	48,3 %	28,4 %	36,0 %	35,8 %
Investeringer lufthavnvirksomhet	436,3	490,0	1 231,2	1 180,3	1 617,8
Investeringer flysikringstjeneste	143,8	43,8	361,1	147,4	221,7
Investeringer annet	60,1	22,6	185,0	112,7	217,0
Sum investeringer	640,2	556,4	1 777,3	1 440,4	2 056,5
Utbetalt utbytte	-584,9	-249,7	-584,9	-249,7	-249,7
Kontantstrøm før opptak av ny gjeld	-241,3	291,9	-8,7	665,6	842,7
Rentebærende gjeld (eksklusive leieforpliktelser)			19 551,3	20 549,9	20 234,5
Totale eiendeler			44 517,9	43 061,7	43 689,8
EK andel i henhold til vedtektsdefinisjon (b)			43,2 %	44,2 %	44,0 %
Antall flypassasjerer (i 1000)	15 052,9	15 165,8	41 154,8	41 342,9	54 387,2
Antall flybevegelser (i 1000)	177,6	178,5	508,6	517,4	690,5
Antall service units (i 1000)	659,2	683,2	1 828,2	1 899,9	2 522,1
Punktlighet (a)			84 %	82 %	83 %
Regularitet (a)			98 %	98 %	98 %

(a) Siste 12 måneder

(b) EK i prosent av sum EK og netto rentebærende gjeld (inkludert rentederivater)

Styrets rapport

VIKTIGE HENDELSER

Flytrafikken i perioden 01.01 - 30.09.2019 målt i antall passasjerer over Avinors lufthavner ble redusert med 0,5 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2018. Tar vi ut Haugesund lufthavn i beregningen av passasjertallene, som ble overført til ny driver 12. mai 2019, økte trafikken med 0,7 prosent.

Siste 12 måneder utgjorde gjennomsnittlig regularitet og punktlighet henholdsvis 98 prosent og 84 prosent.

Remote Towers prosjektet nådde en viktig milepæl 19. oktober 2019 ved at Røst lufthavnen ble den første som av Luftfartstilsynet ble godkjent for fjernstyrt tårndrift. Avinor har under bygging et nytt fjernstyrt tårnsenter i Bodø som skal settes i drift i andre halvår 2020. Avinor planlegger fjernstyrt tårntjeneste for inntil 15 lufthavner fra det nye senteret innen utløpet av 2022.

Etter å ha utredet fem utbyggingsalternativer for ny lufthavn i Bodø, ble det 22. oktober 2019 besluttet å sette i gang et forprosjekt. Forprosjektet skal være ferdigstilt i overgangen 2020/2021. Samtidig pågår det en kvalitetssikring av prosjektet i regi av Samferdselsdepartementet og Finansdepartementet. Det gjenstår å avklare endelig finansiering av prosjektet.

3. KVARTAL 2019

TABELL 1: FINANSIELLE HOVEDTALL Q3 2019

MNOK	Q3 2019	Q3 2018	ENDRING
Driftsinntekter	3 243,6	3 248,8	-0,2 %
EBITDA	1 675,2	1 569,7	6,7 %
EBIT	1 129,1	1 060,3	6,5 %
Resultat etter skatt	769,5	703,8	9,3 %
Investeringer	640,2	556,4	15,1 %

Konsernets driftsinntekter i tredje kvartal utgjorde 3 244 millioner kroner sammenliknet med 3 249 millioner kroner i tilsvarende periode i 2018. Justert for Haugesund lufthavn som ble overført til ekstern driver i mai 2019, økte trafikken målt i antall passasjerer med 0,7 prosent. Økte salgs- og leieinntekter kompenserte for reduserte trafikkinntekter (avgifter) i tredje kvartal.

Samlede driftskostnader inklusive varekostnader utgjorde 1 568 millioner kroner sammenliknet med 1 679 millioner kroner i tilsvarende periode i 2018. Utover reduserte underliggende driftskostnader og avsetning til tap på krav med 87 millioner kroner medførte endringer i konsernets pensjonsordning og resultatførte verdiendringer en kostnadsreduksjon på 94 millioner kroner, jf. note 5 i konsernregnskapet. Underliggende driftskostnader

justert for varekostnader, tap på krav og endringer beskrevet i note 5 ble redusert med 5,8 prosent.

Samlede av- og nedskrivninger utgjorde 546 millioner kroner i tredje kvartal sammenliknet med 509 millioner kroner i tilsvarende periode i 2018. Økningen skyldes hovedsakelig overgang til ny regnskapsstandard for leieavtaler (IFRS 16).

Konsernets netto finansresultat i tredje kvartal ble minus 143 millioner kroner sammenliknet med minus 147 millioner kroner i tredje kvartal 2018.

Med en skattesats på 22 prosent på årsbasis, utgjorde konsernets resultat etter skatt 769 millioner kroner i tredje kvartal sammenliknet med 704 millioner kroner i tilsvarende rapporteringsperiode i 2018.

01.01 - 30.09.2019

TABELL 2: FINANSIELLE HOVEDTALL 01.01 - 30.09.19

MNOK	01.01 - 30.09.19	01.01 - 30.09.18	ENDRING
Driftsinntekter	8 841,3	8 809,0	0,4 %
EBITDA	2 514,3	3 167,2	-20,6 %
EBIT	894,7	1 614,2	-44,6 %
Resultat etter skatt	363,6	886,8	-59,0 %
Investeringer	1 777,3	1 440,4	23,4 %

Konsernet hadde i perioden 01.01 - 30.09.2019 et resultat etter skatt på 364 millioner kroner sammenliknet med 887 millioner kroner for tilsvarende periode i 2018. Resultatendringen skyldtes i hovedsak økte avsetninger til estimerte oppryddingskostnader knyttet til miljø-forurensninger ved Avinors brannøvningsfelt jf. Finansiell delårsrapport Q2 2019.

Konsernets balanse økte med 828 millioner kroner i perioden 01.01 - 30.09.2019 og utgjorde 44,5 milliarder kroner per 30.09.2019. Økningen er i hovedsak relatert til anlegg under utførelse, kundefordringer og balanseføring av leieavtaler.

Driftsinntekter

Driftsinntekter i perioden 01.01 - 30.09.2019 utgjorde 8 841 millioner kroner sammenliknet med 8 809 i tilsvarende periode i 2018.

Innenfor lufthavndriften var det en reduksjon i antall passasjerer på 0,5 prosent. Eksklusiv Haugesund lufthavn var det en økning på 0,7 prosent. Trafikkinntekter (avgifter) per passasjer er redusert med 1,5 prosent, mens salgs- og leieinntekter per passasjer økte med 2,8 prosent. Samlet økte driftsinntektene i perioden med 0,4 prosent til 7 781 millioner kroner.

Innenfor flysikringsvirksomheten er trafikkvolumet i antall service units (tjenesteenheter) i underveis-tjenesten redusert med 3,8 prosent og antall flybevegelser på lufthavnene redusert med 1,7 prosent. Trafikkinntektene innenfor underveistjenesten er redusert med 4,0 prosent som følge av redusert trafikkvolum kombinert med redusert avgift per tjenesteenhet. Inntektene fra tårntjenesten er økt med 1,5 prosent ved at nedgang i trafikkvolum er kompensert med økt pris per flybevegelse. Samlet sett var driftsinntektene i flysikringstjenesten marginalt lavere enn tilsvarende rapporteringsperiode i 2018.

TABELL 3: DRIFTSINNTEKTER PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

MNOK	01.01 - 30.09.19	01.01 - 30.09.18	ENDRING
Lufthavndrift	7 781,2	7 746,5	0,4 %
Flysikringstjeneste	1 556,7	1 566,5	-0,6 %
Eiendom	101,0	96,8	4,3 %
Interne tjenester	591,2	552,1	7,1 %
Eliminering	-1 188,9	-1 152,9	3,1 %
Avinor konsern	8 841,3	8 809,0	0,4 %

Driftskostnader, avskrivninger og andre poster

Driftskostnader i perioden 01.01 - 30.09.2019 utgjorde 6 327 millioner kroner sammenliknet med 5 642 millioner kroner i tilsvarende periode i 2018. Sammenlikning av kostnadene år til år er påvirket av endringer i varekostnader (70 millioner kroner), avsetning tap på krav (87 millioner kroner) samt avsetning til miljøopprydding (871 millioner kroner), verdiendringer (66 millioner kroner) og pensjon planendringer (87 millioner kroner), jf. note 5 i konsernregnskapet. Justert for nevnte poster, er underliggende driftskostnader redusert med 3,3 prosent sammenliknet med tilsvarende rapporteringsperiode i 2018.

Innenfor lufthavndriften ble samlede driftskostnader redusert med 7,1 prosent til 4128 millioner kroner sammenliknet med tilsvarende rapporteringsperiode i 2018. Eksklusiv kostnadsreduksjon forårsaket av planendring pensjon var reduksjonen 3,1 prosent.

I flysikringstjenesten ble samlede driftskostnader i perioden økt med 8,3 prosent til 1 523 millioner kroner. Eksklusiv kostnadsøkning som følge av planendring pensjon, var kostnadsøkningen 3,0 prosent.

Konsernfelles og ufordelte kostnader utgjorde 1 186 millioner kroner sammenliknet med 938 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor. Økningen på ca. 922 millioner kroner skyldtes i hovedsak ovennevnte økte avsetninger til estimerte oppryddingskostnader knyttet til miljøforurensninger ved Avinors brannøvsfelt.

Samlede av- og nedskrivninger i perioden utgjorde 1 620 millioner kroner sammenliknet med 1 553 millioner kroner for tilsvarende periode i 2018. Avskrivningene er økt blant annet som følge av innføring av ny regnskapsstandard for balanseføring av leieavtaler, jf. note 14 i konsernregnskapet.

EBITDA og EBIT

EBITDA i perioden 01.01 - 30.09.2019 utgjorde 2 514 millioner kroner. EBITDA i tilsvarende periode i 2018 utgjorde 3 167 millioner kroner.

EBIT i perioden 01.01 - 30.09.2019 utgjorde 895 millioner kroner sammenliknet med 1 614 millioner kroner for tilsvarende periode i 2018.

Den negative resultatendringen skyldtes ovennevnte avsetning til estimerte oppryddingskostnader knyttet til miljøforurensninger.

Finansposter og skatt

Konsernets netto finansresultat i perioden 01.01 - 30.09.2019 var minus 429 millioner kroner sammenliknet med minus 464 millioner kroner for tilsvarende periode i 2018. Endringen i finansresultat skyldtes reduserte rentekostnader som følge av redusert rentebærende gjeld. Dette ble delvis motvirket av økte rentekostnader som følge av innføring av ny regnskapsstandard for leieavtaler (IFRS 16).

Investeringer

Balanseført tilgang til varige driftsmidler i perioden 01.01 - 30.09.2019 utgjorde 1 777 millioner kroner sammenliknet med 1 440 millioner kroner for tilsvarende periode i fjor.

Investeringene fordelte seg på virksomhetsområdene som følger:

TABELL 4: BALANSEFØRT TILGANG TIL VARIGE DRIFTSMIDLER

MNOK	01.01 - 30.09.19	01.01 - 30.09.18	ENDRING
Lufthavndrift	1 231,2	1 180,3	51,0
Flysikringstjeneste	361,1	147,4	213,6
Eiendom	2,5	0,2	2,3
Konsernfelles	151,0	84,3	66,7
Konsernposter	31,5	28,2	3,3
Konsern	1 777,3	1 440,4	336,9

Kontantstrøm, finansiering og forpliktelser

Konsernet hadde i perioden 01.01 - 30.09.2019 en negativ kontantstrøm før endring av gjeld på 9 millioner kroner.

Rentebærende gjeld (ikke hensyntatt verdien av derivater knyttet til rentesikring) og balanseførte leieforpliktelser per 30.09.2019 utgjorde 21 901 millioner kroner hvorav 1 635 millioner kroner var kortsiktig.

Endringer i økonomiske parametere som grunnlag for å beregne pensjonsforpliktelser har medført en reduksjon i egenkapitalen gjennom utvidet resultat på 704 millioner kroner.

Konsernet har rentesikret lån i euro med korresponderende sikring i norske kroner. Endring i verdier på rentesikringsinstrumenter har medført en positiv effekt på egenkapitalen på netto 232 millioner kroner. Endringen er positivt forårsaket av fallende eurorenter. Den positive effekten er delvis motvirket av tap på korresponderende rentesikring i norske kroner.

Konsernets totalkapital per 30.09.2019 utgjorde 44,6 milliarder kroner med en egenkapitalprosent på 31,1. Egenkapital i prosent av summen av egenkapital og netto rentebærende gjeld, jf. vedtektenes paragraf 5, utgjorde 43,2 prosent.

Per 30.09.2019 utgjorde konsernets likviditetsreserve 5 946 millioner kroner fordelt på 1 346 millioner kroner i bankinnskudd og 4 600 millioner kroner i ubenyttede trekkrettigheter.

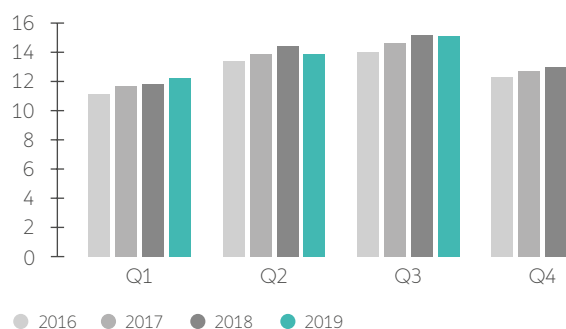
Trafikkutvikling og servicemål

Det reiste 41,2 millioner passasjerer over Avinors lufthavner i perioden 01.01 - 30.09.2019 hvilket er en reduksjon på 0,5 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2018. Når en holder Haugesund lufthavn utenfor, var det en økning på 0,7 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2018.

Nedenstående figur viser trafikkutvikling per kvartal i perioden 2015 - 2019:

PASSASJERER

Antall i millioner



Sammenliknet med samme periode i 2018, ble innenrikstrafikken redusert med 1,9 prosent og utenrikstrafikken økt med 1,2 prosent. Offshore helikoptertrafikk økte med 14,1 prosent. Innenriks-trafikken utgjorde 56 prosent av det samlede trafikkvolumet.

Passasjervolumet fordelte seg på lufthavnene som følger: (Haugesund inkl. i 2018)

TABELL 5: ANTALL PASSASJERER

PASSASJERER (1 000)	01.01 - 30.09.19	01.01 - 30.09.18	ENDRING
Gardermoen	21 880	21 765	0,5 %
Flesland	4 878	4 729	3,2 %
Sola	3 242	3 204	1,2 %
Værnes	3 279	3 312	-1,0 %
Øvrige	7 876	8 333	-5,5 %
Avinor konsern	41 155	41 343	-0,5 %

Antall kommersielle flybevegelser i perioden ble redusert med 1,7 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2018.

Innenlands flybevegelser ble redusert med 2,5 prosent, mens utenlandske flybevegelser økte med 0,7 prosent. Endringen i antall flybevegelser sett i relasjon til antall passasjerer reflekterer større fly og høyere kabinfaktor.

Trafikkvolumet for underveistjenesten målt i antall service units ble redusert med 3,8 prosent.

Siste 12 måneder er det i Avinors nettverk av lufthavner registrert en gjennomsnittlig regularitet på 98 prosent og en gjennomsnittlig punktlighet på 84 prosent. Internt mål for punktlighet er 88 prosent.

FLYSIKKERHET OG HMS

Det har ikke vært luftfartsulykker eller alvorlige luftfartshendelser hittil i 2019 hvor Avinor har vært medvirkende part, med forbehold om undersøkelser som ikke er avsluttet.

Siste 12 måneder utgjorde H1-verdien (frekvens fraværsskader) 4,2 i Avinor AS og 0,0 i Avinor Flysikring AS, mens H2-verdien (frekvens skader) utgjorde 7,3 i Avinor AS og 0,0 i Avinor Flysikring AS.

Sykefravær siste 12 måneder utgjorde 4,8 prosent i Avinor AS og 3,8 prosent i Avinor Flysikring AS.

Det arbeides med å forebygge skader og sykdom i organisasjonen. Målsettingen er å redusere omfanget ytterligere, blant annet gjennom enklere rapporteringsrutiner, HMS-kampanjer og forbedret HMS-opplæring.

RISIKOFORHOLD

Konsernets virksomhet er fokusert på sikker avvikling av flytrafikken med prosedyrer og tiltak for å redusere sannsynligheten for og konsekvensen av ulykker og alvorlige hendelser. Utviklingen i nasjonale og internasjonale regulatoriske forhold har finansielle konsekvenser for konsernet.

Avinor ivaretar nasjonale sektorpolitiske mål. Staten setter føringer for en rekke forhold herunder lufthavnstruktur, beredskap, luftfartsavgifter og samfunnsplagte oppgaver. Omfang og innretning av sektorpolitiske føringer kan endre seg over tid.

Virksomhetens balanseførte driftsmidler er av langsiktig natur og den operative driften er i stor grad regulert av lover og forskrifter. Som følge av dette har Avinor en høy andel faste kostnader som i liten grad varierer med endringer i trafikkvolum og kapasitetsutnyttelse. Konsernets inntjening og finansielle verdi er påvirket av endringer i trafikkvolumet.

Det er teknisk, økonomisk og regulatorisk risiko knyttet til utviklingsprosjekter innenfor Avinor Flysikring AS. Dette gjelder blant annet utviklingen av fjernstyrte tårntjenester.

De store lufthavnene er en sentral finansieringskilde for det øvrige lufthavnnett i Norge. Lufthavnenes inntjening er

eksponert for endringer i konjunktorene, samt for konkurranse fra lufthavner utenfor Avinors nettverk.

Inntekter fra tjenester og tilbud til passasjerene har en sentral betydning i konsernets finansiering. Spesielt vil endringer i rammebetingelsene rundt taxfree-ordningen kunne påvirke på konsernets inntjening og finansielle verdi.

Det benyttes finansielle sikringsinstrumenter til å begrense risiko knyttet til endringer i renter, valutakurser og kraftpriser. Verdien av sikringsinstrumentene endrer seg i samsvar med markedet og endringene vil kunne ha resultateffekt. Ved plassering av konsernets overskuddslikviditet vektlegges utsteders soliditet og plasseringens likviditet. Konsernets likviditetsbeholdning er plassert i bank på forhandlede vilkår.

Stortinget ga i forbindelse med Nasjonal transportplan (NTP) 2018 - 2029 sin tilslutning til å bygge ny lufthavn i Bodø i første del av NTP-perioden (2018 - 2023). Staten skal etter planen bevilge 2,2 milliarder kroner til prosjektet pluss 0,2 milliarder kroner til den offentlige redningshelikoptertjenesten. Regjeringen har lagt til grunn at Avinor bidrar med 1,4 milliarder kroner som tilsvarende det anslåtte investeringsbehovet på dagens lufthavn de nærmeste årene i 2017-kroner, pluss verdien av bygg og eiendom ved dagens lufthavn. Det er i NTP angitt at Staten vil gå i dialog med Bodø kommune og Nordland fylkeskommune om lokale bidrag til prosjektet. Det gjenstår å avklare hvordan den lokale del av finansieringen skal gjennomføres.

Stortinget vedtok ny lov om offentlig tjenestepensjonsordning 21. juni 2019. Loven inneholder ikke bestemmelser om ny AFP-ordning eller særregler for personer med særaldersgrense for årskullene fra og med 1963. Dette skal diskuteres mellom partene høsten 2019 og vil ventelig medføre ytterligere regelendringer.

Lufthavnene har utslippstillatelser som stiller krav til risiko-vurderinger for akutt forurensning med fare for skade på ytre miljø. Det arbeides løpende med å redusere risikoen for miljø-skadelige hendelser, samtidig som det gjennomføres kartlegging og opprydding av tidligere forurensning. Det er avdekket

miljøskadelige tilsetningsstoffer (PFAS) i brannskum som er spredd til miljøet rundt lufthavnene. Fremtidige oppryddingskostnader er avhengig av myndighetskrav. Miljødirektoratet har kommet med pålegg om tiltak på Evenes og Oslo lufthavner, samt pålegg om tiltaksplaner på Kristiansand og Svalbard lufthavner. For de resterende lufthavnene har Miljødirektoratet gitt et samle-pålegg hvor Avinor skal sammenstille resultater fra gjennomførte PFAS-undersøkelser og utarbeide en prioritert rekkefølge av tiltak. Dette ble oversendt Miljødirektoratet i tredje kvartal og vil utgjøre grunnlaget for Miljødirektoratets vurdering av hva de skal pålegge Avinor å rydde opp. Basert på kartleggingen er det gjort en skjønnsmessig vurdering av sannsynlig oppryddingskostnad og det er i andre kvartal 2019 foretatt en regnskapsmessig avsetning på 871 millioner kroner. Det foreligger ikke endelig vedtak fra Miljødirektoratet om omfang av oppryddingen, hvilke tiltaks-metoder som skal benyttes, samt tidsfrister for dette.

FRAMTIDSUTSIKTER

Som følge av at Boeing 737 MAX flyene er tatt ut av drift, samt øvrige tilpasninger av flyselskapenes produksjon, forventes på årsbasis en moderat eller ingen vekst i trafikkvolumet sammenliknet med 2018. Avsetning for framtidige miljø-oppryddingskostnader i andre kvartal 2019 medfører et vesentlig svekket årsresultat sammenliknet med 2018. For å opprettholde konsernets finansielle soliditet, iverksettes det kostnadsreducerende tiltak samt at konsernets investeringsprosjekter prioriteres nøye.

Mobilitet og effektiv lufttransport er sentralt for samfunns-utviklingen og avgjørende i utviklingen av norsk reise- og næringsliv. Avinor oppgraderer og videreutvikler nettverket av lufthavner for å legge til rette for et godt regionalt, nasjonalt og internasjonalt flytilbud.

Selskapets virksomhet innenfor lufthavndrift både overfor flyselskaper og passasjerer er utsatt for varierende konjunkturer og en tydelig forventning om et konkurransedyktig kostnadsnivå. Selskapet vil fortsette arbeidet med en sikker og stabil drift innenfor en kostnadseffektiv ramme.

SAMMENDRATT RESULTATREGNSKAP

Beløp i MNOK

		3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	NOTER	2019	2018	2019	2018	2018
Driftsinntekter						
Trafikkinntekter	4	1 451,0	1 491,6	4 073,0	4 170,9	5 513,1
Andre driftsinntekter	4	1 792,6	1 757,2	4 768,3	4 638,1	6 211,1
Sum driftsinntekter		3 243,6	3 248,8	8 841,3	8 809,0	11 724,2
Driftskostnader						
Varekostnader		45,0	55,1	124,6	194,6	262,0
Lønn- og andre personalkostnader		798,5	774,6	2 724,3	2 694,9	3 665,8
Andre driftskostnader		818,7	848,9	2 666,1	2 791,0	3 795,4
Andre kostnader	5	-93,8	0,5	812,0	-38,7	-199,8
Sum driftskostnader		1 568,4	1 679,1	6 327,0	5 641,8	7 523,4
EBITDA		1 675,2	1 569,7	2 514,3	3 167,2	4 200,8
Av- og nedskrivninger	7	546,1	509,4	1 619,6	1 553,0	2 103,4
Driftsresultat		1 129,1	1 060,3	894,7	1 614,2	2 097,4
Finansinntekter		8,3	10,8	24,8	29,0	32,8
Finanskostnader		151,6	157,5	453,6	492,7	633,7
Netto finansinntekt (kostnad)		-143,3	-146,7	-428,8	-463,7	-600,9
Resultat før skattekostnad		985,8	913,6	465,9	1 150,5	1 496,5
Skattekostnad	6	216,4	209,8	102,3	263,7	326,8
Resultat etter skatt		769,5	703,8	363,6	886,8	1 169,7

UTVIDET RESULTAT

Beløp i MNOK

	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2019	2018	2019	2018	2018
Resultat etter skatt	769,5	703,8	363,6	886,8	1 169,7
Utvidet resultat					
Poster som ikke reverserer i resultatet i senere perioder:					
Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse	-902,7	-	-902,7	-	-666,3
Skatteeffekt	198,6	-	198,6	-	152,9
Endring skattesats, effekt utsatt skattefordel	-	-	-	-	-82,4
Poster som kan reversere i resultatet i senere perioder:					
Kontantstrømsikring	85,8	11,0	297,4	183,9	211,9
Skatteeffekt	-18,9	-2,5	-65,4	-42,3	-48,7
Sum utvidet resultat etter skatt	-637,2	8,5	-472,1	141,6	-432,6
Totalresultat	132,3	712,3	-108,5	1 028,4	737,1
Tilordnet					
Aksjonær	132,3	712,3	-108,5	1 028,4	737,1

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		30. SEPTEMBER		AR
	NOTER	2019	2018	2018
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Immaterielle eiendeler				
Utsatt skattefordel	6	1 534,8	1 205,2	1 497,4
Andre immaterielle eiendeler	7	90,6	101,6	103,4
Anlegg under utførelse, immaterielle	7	726,9	304,1	332,3
Sum immaterielle eiendeler		2 352,3	1 610,9	1 933,1
Varige driftsmidler				
Varige driftsmidler	7	34 014,9	33 763,7	34 426,4
Anlegg under utførelse	7	2 696,7	3 161,9	2 496,1
Bruksretteiendeler	7	479,0	-	-
Sum varige driftsmidler		37 190,6	36 925,6	36 922,5
Finansielle anleggsmidler				
Derivater	11	1 863,7	960,3	1 506,2
Andre finansielle anleggsmidler		87,6	98,5	88,3
Sum finansielle anleggsmidler		1 951,3	1 058,8	1 594,5
Sum anleggsmidler		41 494,2	39 595,3	40 450,1
Omløpsmidler				
Varer		23,6	20,3	27,6
Fordringer		1 641,3	1 564,8	1 418,8
Derivater	11	13,3	32,9	53,5
Bankinnskudd, kontanter og lignende		1 345,5	1 848,4	1 739,8
Sum omløpsmidler		3 023,7	3 466,4	3 239,7
SUM EIENDELER		44 517,9	43 061,7	43 689,8

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		30. SEPTEMBER		AR
	NOTER	2019	2018	2018
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Selskapskapital		5 400,1	5 400,1	5 400,1
Annen egenkapital		8 447,4	9 432,1	9 140,8
Sum egenkapital		13 847,5	14 832,2	14 540,9
Avsetning for forpliktelser				
Pensjonsforpliktelser	9, 13	5 316,7	4 078,8	4 633,4
Annen forpliktelse	5, 13	1 056,3	187,9	174,0
Sum avsetninger for forpliktelser		6 373,0	4 266,7	4 807,4
Langsiktig gjeld				
Lån fra Staten	10, 11	1 416,4	1 860,8	1 638,6
Andre langsiktige lån	10, 11	18 407,1	18 977,9	18 570,6
Leieforpliktelser	10, 11	442,9	-	-
Sum annen langsiktig gjeld		20 266,4	20 838,7	20 209,2
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		300,1	459,2	536,1
Betalbar skatt		199,3	-	290,9
Skyldige offentlige avgifter		431,1	439,3	361,6
Derivater	11	0,3	-	6,2
Første års avdrag langsiktig gjeld	10, 11	1 591,5	671,5	1 531,5
Leieforpliktelser	10, 11	43,4	-	-
Annen kortsiktig gjeld		1 465,3	1 554,1	1 406,0
Sum kortsiktig gjeld		4 031,0	3 124,1	4 132,3
Sum gjeld		30 670,4	28 229,5	29 148,9
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		44 517,9	43 061,7	43 689,8

EGENKAPITALOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	SELSKAPS- KAPITAL	ANNEN EGENKAPITAL IKKE RESULTATFØRT	ANNEN EGENKAPITAL	SUM
Egenkapital 01.01.18	5 400,1	-1 137,6	9 791,0	14 053,5
Totalresultat		141,6	886,8	1 028,4
Utbytte			-249,7	-249,7
Egenkapital 30.09.18	5 400,1	-996,0	10 428,1	14 832,2
Egenkapital 01.01.19	5 400,1	-1 507,4	10 648,2	14 540,9
Totalresultat		-472,1	363,7	-108,5
Utbytte			-584,9	-584,9
Egenkapital 30.09.19	5 400,1	-1 979,5	10 426,9	13 847,5

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	PER 3. KVARTAL		AR
	2019	2018	2018
Kontantstrøm fra driften			
Resultat før skatt	465,9	1 150,5	1 496,5
Ordinære avskrivninger	1 619,6	1 553,0	2 103,4
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	1,2	-5,7	-8,5
Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto (urealiserte)	34,3	-33,6	-47,9
Netto finansposter	428,8	463,7	600,9
Endringer i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	-255,9	-134,7	15,4
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	-208,7	52,9	-58,8
Endringer i andre tidsavgrensningsposter	919,0	250,3	101,5
Mottatte renter	44,5	28,2	37,4
Betalte skatter	-91,5	-140,5	-115,6
Netto kontantstrøm fra driften	2 957,2	3 184,1	4 124,3
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Investeringer i varige driftsmidler	-1 891,6	-1 898,6	-2 523,5
Salg av varige driftsmidler (salgssum)	24,6	10,0	26,4
Endring i andre investeringer	1,7	153,2	153,8
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1 865,3	-1 735,4	-2 343,3
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Nedbetaling av gjeld	-385,7	-889,0	-1 174,7
Betalte renter	-509,6	-532,8	-688,0
Betalte låneomkostninger	-6,0	-0,6	-0,6
Utbetalt utbytte	-584,9	-249,7	-249,7
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-1 486,2	-1 672,1	-2 113,0
Netto endring kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter i perioden	-394,3	-223,4	-332,0
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodestart	1 739,8	2 071,8	2 071,8
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodeslutt	1 345,5	1 848,4	1 739,8

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1 Generell informasjon

Avinor AS og dets datterselskaper (samlet konsernet) skal eie, drive og utvikle luftfartsanlegg ved å legge til rette for sikker og effektiv luftfart, yte tjenester innen samme område og annen virksomhet som bygger opp under foretakets hovedvirksomhet, herunder kommersiell utvikling av virksomheten og lufthavnområdene.

Avinor konsernet har hovedkontor i Oslo.

Delårsregnskapet for 3. kvartal 2019 ble vedtatt av styret den 27. november 2019. Delårsregnskapet er ikke revidert.

NOTE 2 Rammeverk og vesentlige regnskapsprinsipper

Konsernregnskapet for 3. kvartal 2019, avsluttet 30. september 2019, er utarbeidet etter regnskapsprinsippene i International Financial Reporting Standards (IFRS) og består av Avinor AS og dets datterselskaper. Delårsregnskapet avlegges i henhold til IAS 34 Interim Financial Reporting. Delårsregnskapet gir ikke informasjon i samme omfang som årsregnskapet og må derfor sees i sammenheng med konsernets årsregnskap for 2018. Det er benyttet samme prinsipper ved utarbeidelse av delårsregnskapet som ved utarbeidelse av årsregnskapet, med unntak av implementering av nye standarder med ikrafttredelsestidspunkt 1. januar 2019 eller senere.

IFRS 16 Leieavtaler ble implementert 1. januar 2019, ved bruk av modifisert retrospektiv metode hvor rett til bruk eiendeler er satt lik forpliktelsene (ingen omarbeidelse av sammenligningstall). En sammendratt presentasjon av nytt regnskapsprinsipp etter IFRS 16 samt overgangseffekter er gjengitt i note 14.

En endring i IAS 19 i 2019 innebærer at periodens pensjonskostnad skal måles ved bruk av oppdaterte beregningsforutsetninger etter en planendring (ref IAS 19.122A). I forbindelse med planendringer med regnskapsmessig virkning fra 1. juli 2019 er beregningsforutsetningene for periodens pensjonskostnad oppdatert.

NOTE 3 Segmentinformasjon

Beløp i MNOK

PER 3. KVARTAL 2019

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Trafikkinntekter	1 615,9	424,6	310,2	263,2	658,4	3 272,2
Andre driftsinntekter	2 914,8	455,0	342,1	254,5	489,7	4 456,2
Konserninterne inntekter	1,3	1,9	3,8	1,7	44,3	52,8
Sum driftsinntekter	4 532,0	881,4	656,0	519,4	1 192,4	7 781,2
Lønn- og andre personalkostnader	367,5	92,9	80,4	70,5	614,7	1 226,0
Andre driftskostnader	876,4	151,5	125,0	89,6	602,6	1 845,0
Konserninterne kostnader	301,3	109,9	86,1	70,8	489,2	1 057,3
Sum driftskostnader	1 545,3	354,3	291,4	230,9	1 706,4	4 128,3
EBITDA	2 986,7	527,2	364,6	288,5	-514,1	3 652,9
Av- og nedskrivninger	704,3	223,6	93,6	78,8	313,9	1 414,4
Driftsresultat	2 282,3	303,6	271,0	209,6	-828,0	2 238,5
Varige driftsmidler ¹⁾	17 400,3	5 640,7	1 842,0	1 696,7	5 777,6	32 357,3

PER 3. KVARTAL 2019 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONSERN ELIMINERING	AVINOR KONSERN
Trafikkinntekter	3 272,2	800,7	-	-		4 073,0
Andre driftsinntekter	4 456,2	121,1	84,4	106,6		4 768,3
Konserninterne inntekter	52,8	634,9	16,6	484,6	-1 188,9	-
Sum driftsinntekter	7 781,2	1 556,7	101,0	591,2	-1 188,9	8 841,3
Lønn- og andre personalkostnader	1 226,0	1 070,7	-	427,6		2 724,3
Andre driftskostnader	1 845,0	381,5	4,7	1 371,4		3 602,7
Konserninterne kostnader	1 057,3	70,7	0,2	60,7	-1 188,9	-
Sum driftskostnader	4 128,3	1 522,9	5,0	1 859,7	-1 188,9	6 327,0
EBITDA	3 652,9	33,8	96,0	-1 268,6	-	2 514,3
Av- og nedskrivninger	1 414,4	106,7	27,0	71,5		1 619,6
Driftsresultat	2 238,5	-72,9	69,0	-1 340,1	-	894,7
Varige driftsmidler ¹⁾	32 357,3	759,4	769,3	219,5		34 105,5

I posten andre driftskostnader under segmentet felles/ufordelt inngår avsetning til ytre miljø på MNOK 871,2 per 30. september 2019, se note 5 og 13. I tillegg inkluderer posten en avsetning på MNOK 87,5 for usikre fordringer pr 30. september 2019.

PER 3. KVARTAL 2018

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Trafikkinntekter	1 638,4	422,3	307,9	271,4	697,0	3 337,0
Andre driftsinntekter	2 843,3	437,9	339,0	246,6	486,5	4 353,3
Konserninterne inntekter	1,1	3,1	3,8	1,7	46,7	56,2
Sum driftsinntekter	4 482,8	863,2	650,6	519,7	1 230,2	7 746,5
Lønn- og andre personalkostnader	372,1	95,1	78,5	69,1	597,9	1 212,7
Andre driftskostnader	1 089,5	169,3	130,9	96,8	716,4	2 202,9
Konserninterne kostnader	274,5	107,7	86,0	67,5	494,7	1 030,3
Sum driftskostnader	1 736,1	372,1	295,3	233,4	1 809,0	4 445,9
EBITDA	2 746,7	491,1	355,3	286,4	-578,8	3 300,5
Av- og nedskrivninger	687,2	204,1	89,7	75,4	341,8	1 398,2
Driftsresultat	2 059,4	287,0	265,5	211,0	-920,6	1 902,3
Varige driftsmidler ¹⁾	17 586,7	5 187,0	1 819,5	1 721,6	5 831,2	32 146,0

PER 3. KVARTAL 2018 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONSERN ELIMINERING	AVINOR KONSERN
Trafikkinntekter	3 337,0	834,0	-	-		4 170,9
Andre driftsinntekter	4 353,3	107,1	80,8	96,9		4 638,1
Konserninterne inntekter	56,2	625,5	16,0	455,2	-1 152,9	-
Sum driftsinntekter	7 746,5	1 566,5	96,8	552,1	-1 152,9	8 808,9
Lønn- og andre personalkostnader	1 212,7	1 093,3	0,1	388,9		2 694,9
Andre driftskostnader	2 202,9	247,0	3,1	494,0		2 946,9
Konserninterne kostnader	1 030,3	66,3	1,0	55,3	-1 152,9	-
Sum driftskostnader	4 445,9	1 406,6	4,2	938,1	-1 152,9	5 641,8
EBITDA	3 300,5	160,0	92,7	-386,0	-	3 167,2
Av- og nedskrivninger	1 398,2	74,8	27,0	53,1		1 553,0
Driftsresultat	1 902,3	85,2	65,7	-439,1	-	1 614,2
Varige driftsmidler ¹⁾	32 146,0	703,1	803,1	213,1		33 865,3

1) Varige driftsmidler er her inklusiv andre immaterielle eiendeler og eksklusiv anlegg under utførelse.

NOTE 4 Driftsinntekter

Beløp i MNOK

Driftsinntekter fra kontrakter med kunder (IFRS 15) omfatter alle trafikkinntekter og deler av andre driftsinntekter, se spesifikasjon nedenfor.

Trafikkinntektene, med unntak av underveisavgiften, fordeles på segmentene under luftfartdrift. Underveisavgiften tilordnes i sin helhet segmentet Flysikring. Se note 3.

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2019	2018	2019	2018	2018
Trafikkinntekter					
Startavgift	303,5	303,4	873,3	867,8	1 162,3
Passasjeravgift	343,1	345,8	948,9	955,3	1 241,4
Underveisavgift	287,9	298,9	800,7	834,0	1 106,7
Sikkerhetsavgift	361,5	389,1	1 002,6	1 068,7	1 406,5
Terminalavgift	155,1	154,4	447,4	445,1	596,2
Sum trafikkinntekter	1 451,0	1 491,6	4 073,0	4 170,9	5 513,1
Andre driftsinntekter					
Driftsinntekter fra kontrakter med kunder:					
Duty free	38,8	51,3	92,6	110,9	141,0
Parkering	0,0	0,7	0,5	35,6	35,7
Annet	183,9	175,1	552,3	560,7	770,2
Sum driftsinntekter fra kontrakter med kunder	222,8	227,1	645,4	707,2	946,9
Leieinntekter:					
Duty free	834,5	803,8	2 089,8	2 023,6	2 708,6
Parkering	253,9	271,0	709,7	684,7	931,6
Annet	481,5	455,3	1 323,4	1 222,6	1 624,0
Sum leieinntekter	1 569,9	1 530,1	4 122,8	3 930,9	5 264,2
Sum andre driftsinntekter	1 792,6	1 757,2	4 768,3	4 638,1	6 211,1
Sum inntekter fra kontrakter med kunder	1 673,8	1 718,7	4 718,4	4 878,1	6 460,0
Sum leieinntekter	1 569,9	1 530,1	4 122,8	3 930,9	5 264,2
Sum driftsinntekter	3 243,6	3 248,8	8 841,3	8 809,0	11 724,2

NOTE 5 Andre inntekter/andre kostnader

Beløp i MNOK

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2019	2018	2019	2018	2018
Andre kostnader					
Pensjoner - se note 9 og 13	-86,6	-	-86,6	-	-128,8
Ytre miljø - se note 13	-	-	871,2	-	-
Verdiendringer og andre tap/gevinster, netto	-7,2	0,5	27,4	-38,7	-71,0
Sum	-93,8	0,5	812,0	-38,7	-199,8

NOTE 6 Skatt

Skattekostnaden er beregnet ved å benytte skattesats som forventet for årsresultatet.

Forventet skattesats for året er 22% og bokføres i sin helhet mot netto utsatt skattefordel i balansen gjennom året.

Fordeling mellom betalbar skatt og utsatt skatt gjøres ved årsslutt.

NOTE 7 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler

Beløp i MNOK

	IMMATERIELLE EIENDELER	VARIGE DRIFTSMIDLER	ANLEGG UNDER UTFØRELSE	RETT TIL BRUK EIENDELER	SUM
Per 3. kvartal 2018					
Balanseført verdi 01.01	112,8	34 142,9	3 193,1	-	37 448,8
Tilgang	1,0	1 166,5	1 440,4	-	2 607,9
Reklassifisering	-	-	1 167,5	-	1 167,5
Avgang	-	4,9	-	-	4,9
Periodens avskrivninger	12,2	1 540,8	-	-	1 553,0
Balanseført verdi 30.09	101,6	33 763,7	3 466,0	-	37 331,3
Per 3. kvartal 2019					
Balanseført verdi 01.01	103,4	34 426,4	2 828,4	-	37 358,2
Balanseført verdi 01.01 - nytt regnskapsprinsipp, se note 14	-	-	-	496,7	496,7
Tilgang	0,4	1 181,7	1 777,3	21,7	2 981,1
Reklassifisering	-	-	1 182,1	1,3	1 183,4
Avgang	-	24,9	-	-	24,9
Periodens avskrivninger	13,2	1 568,3	-	38,1	1 619,6
Balanseført verdi 30.09	90,6	34 014,9	3 423,6	479,0	38 008,1

Av anlegg under utførelse er MNOK 726,9 klassifisert som immaterielt per 30. september 2019.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Det vises til årsregnskapet for 2018.

Det er ikke inntruffet forhold som medfører en vesentlig endring i gjenvinnbart beløp.

NOTE 8 Kapitalstruktur og egenkapital

Beløp i MNOK

	30. SEPTEMBER		AR
	2019	2018	2018
Rentebærende gjeld - inkludert rentederivater (se note 10 og 11)	20 037,6	20 549,9	20 234,5
Leieforpliktelser	486,3	-	-
Kontantbeholdning	1 345,5	1 848,4	1 739,8
Netto rentebærende gjeld - eksklusive leieforpliktelser	18 205,8	18 701,5	18 494,7
Egenkapital	13 847,5	14 832,2	14 540,9
Sum egenkapital og netto rentebærende gjeld	32 053,3	33 533,7	33 035,6
Egenkapitalandel i henhold til vedtektsdefinisjon ¹⁾	43,2 %	44,2 %	44,0 %

1) Egenkapital i prosent av sum egenkapital og netto rentebærende gjeld

NOTE 9 Pensjoner

Beløp i MNOK

Følgende økonomiske forutsetninger er benyttet for beregning av konsernets pensjonsforpliktelser:

	30. SEPTEMBER		AR
	2019	2018	2018
Diskonteringsrente	1,8 %	2,4 %	2,6 %
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	1,8 %	2,4 %	2,6 %
Årlig forventet lønnsvekst	2,3 %	2,5 %	2,8 %
Årlig forventet pensjonsregulering	1,3 %	1,5 %	1,8 %
Årlig forventet G-regulering	2,0 %	2,3 %	2,5 %

PENSJONSFORPLIKTELSE

	30. SEPTEMBER		AR
	2019	2018	2018
Netto pensjonsforpliktelse 01.01	4 633,4	4 025,9	4 025,9
Resultatført pensjonskostnad - planendring inkl avkorting/oppgjør	-86,6	-	-128,8
Resultatført pensjonskostnad - annet (ekskl. pensjonstrekk)	289,1	416,0	621,0
Premiebetalinger	-420,8	-363,1	-551,0
Estimatavvik mot egenkapital	901,6	-	666,3
Netto pensjonsforpliktelse 30.09	5 316,7	4 078,8	4 633,4

Det er i tillegg til ovennevnte pensjonskostnader kostnadsført MNOK 47,0 per 30. September 2019 for ansatte som har gått over til innskuddspensjon (MNOK 0,0 per 30. September 2018).

Det er i perioden inntektsført MNOK 86,6 knyttet til planendringer og avkorting/oppgjør. Periodens inntektsførte planendringer utgjør MNOK 33,0 og gjelder endringer som følge av ny lov om offentlig tjenestepensjon, herunder nye regler for samordning mellom offentlig tjenestepensjon og pensjon fra folketrygden. Inntektsført avkorting/oppgjør utgjør MNOK 53,6 og skyldes at deler av de ansatte har gått over fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon, herunder etablering av ny ordning knyttet til særalderspensjon.

Ny lov om offentlig tjenestepensjon inneholder ikke bestemmelser om ny AFP-ordning eller fullstendige regler for særalderspensjon. Per 30. september 2019 er derfor ikke effektene av dette reflektert i regnskapet.

NOTE 10 Lån og leieforpliktelser

Beløp i MNOK

	30. SEPTEMBER		AR
	2019	2018	2018
Langsiktige lån og leieforpliktelser	20 266,4	20 838,7	20 209,2
Kortsiktige lån og leieforpliktelser	1 634,9	671,5	1 531,5
Sum	21 901,3	21 510,2	21 740,7
Lånebevegelser per 3. Kvartal			
Balanseført verdi 01.01 - lån	21 740,7	22 811,4	22 811,4
Balanseført verdi 01.01 - leieforpliktelser - nytt regnskapsprinsipp, se note14	496,7	-	-
Nedbetaling av langsiktig lån	-385,7	-889,0	-1 174,7
Endring leieforpliktelser	-10,3	-	-
Valuta-/ verdiendring lån	59,9	-412,3	103,9
Balanseført verdi 30.09	21 901,3	21 510,2	21 740,7

LIKVIDITETSRESERVE

	30. SEPTEMBER		AR
	2019	2018	2018
Konter og bankinnskudd	1 345,5	1 848,4	1 739,8
Trekkrettighet bank (ubrukt kassekreditt)	600,0	600,0	600,0
Trekkfasilitet	4 000,0	4 000,0	4 000,0
Sum likviditetsreserve	5 945,5	6 448,4	6 339,8

Konsernet hadde ved utgangen av 3. kvartal 2019 tilstrekkelig handlingsrom hva gjelder overholdelse av covenants på eksisterende lån. Konsernet oppfyller internt mål om å ha en likviditetsreserve inklusive trekkfasiliteter tilsvarende minst 12 måneders prognostisert likviditetsbehov inklusive avdrag lån.

NOTE 11 Finansielle instrumenter

Beløp i MNOK

Vurdering av virkelig verdi

Virkelig verdi av valuta- og kraft terminkontrakter er fastsatt ved å benytte markedsverdi på balansedagen. For rentebytteavtaler er virkelig verdi innhentet fra konsernets treasury system og kvalitetssikret mot relasjonsbankens markedsvurderinger. Balanseført verdi av konanter og kassekreditt er tilnærmet lik virkelig verdi på grunn av at disse instrumentene har kort forfallstid. Tilsvarende er balanseført verdi av leverandørgjeld tilnærmet lik virkelig verdi da de inngås til «normale» betingelser.

Balanseført verdi av konanter og kassekreditt er tilnærmet lik virkelig verdi på grunn av at disse instrumentene har kort forfallstid. Tilsvarende er balanseført verdi av leverandørgjeld tilnærmet lik virkelig verdi da de inngås til "normale" betingelser. Dette gjelder også for kundefordringer med unntak av et kundeforhold hvor det er betydelige forfalte, ikke betalt utestående og hvor disse utestående fordringene er vurdert til antatt virkelig verdi. Justeringen til virkelig verdi er belastet andre driftskostnader i resultatregnskapet.

Virkelig verdi på langsiktig gjeld er beregnet ved bruk av noterte markedspriser eller ved bruk av rentebetingelser for gjeld med tilsvarende løpetid og kredittisiko. Virkelig verdi av sertifikatlån er satt lik hovedstol.

Under følger en sammenligning av balanseførte verdier og virkelig verdi for selskapet og konsernets rentebærende gjeld.

	30. SEPTEMBER 2019		30. SEPTEMBER 2018	
	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI
Rentebærende gjeld				
Statslån	1 860,8	1 891,5	2 305,1	2 352,4
Obligasjonslån	14 110,3	15 185,5	13 534,1	14 038,0
Banklån	5 443,9	5 969,8	5 671,0	6 115,3

DERIVATER

	30. SEPTEMBER		AR
	2019	2018	2018
Eiendeler			
Renteswapper	1 863,7	960,3	1 506,2
Valutaterminkontrakter	2,1	2,7	0,1
Energikontrakter	11,1	30,2	53,4
Sum	1 876,9	993,2	1 559,7
Gjeld			
Renteswapper	-	-	-
Valutaterminkontrakter	0,3	-	6,2
Energikontrakter	-	-	-
Sum	0,3	-	6,2

Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

- Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse (nivå 1)
- Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen (nivå 2)
- Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger (nivå 3))

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. september 2019:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	11,1	2,2	-	13,3
Derivater benyttet til sikring	-	1 863,7	-	1 863,7
Kundefordringer til amortisert kost	-	-	1 278,2	1 278,2
Sum eiendeler	11,1	1 865,9	1 278,2	3 155,2
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	-	1 556,0	-	1 556,0
Derivater benyttet til sikring	-	-	-	-
Sum forpliktelser	-	1 556,0	-	1 556,0

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. september 2018:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	30,2	2,7	-	32,9
Derivater benyttet til sikring	-	960,3	-	960,3
Sum eiendeler	30,2	963,0	-	993,2
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	-	1 405,4	-	1 405,4
Derivater benyttet til sikring	-	-	-	-
Sum forpliktelser	-	1 405,4	-	1 405,4

NOTE 12 Utbytte

Utbytte relatert til årsregnskapet for 2018 på MNOK 584,9 ble utbetalt i juli 2019 (2017: MNOK 249,7 utbetalt i juli 2018).

NOTE 13 Betingede utfall og usikre forpliktelser

Det vises til årsregnskapet for 2018.

Ytre miljø

I henhold til samlepålegg fra Miljødirektoratet er det gjennomført en foreløpig kartlegging av mulige miljøforpliktelser knyttet til PFAS - forurensning på Avinors lufthavner (unntatt Evenes lufthavn, Kristiansand lufthavn, Oslo lufthavn og Svalbard lufthavn hvor det allerede er pågående saker). Det er konstantert oppryddingsansvar på 32 lokaliteter.

På grunnlag av godkjent tiltaksplan fra Miljødirektoratet for sammenlignbar lokalitet er det estimert en oppryddingsforpliktelse knyttet til samlepålegget på MNOK 920,0 i tillegg til forpliktelsene knyttet til andre lokaliteter. Basert på dette ble det foretatt en regnskapsmessig avsetning på MNOK 871,2 i 2. kvartal 2019. Total regnskapsmessig avsetning for ytre miljø per 30. september 2019 utgjør MNOK 1 033,4.

Pensjoner

Ny lov om offentlig tjenestepensjonsordning, med forventet ikrafttredelse 1. januar 2020, ble vedtatt av Stortinget i juni 2019.

Regnskapsmessige konsekvenser av den vedtatte loven er, i den utstrekning det foreligger tilstrekkelig grunnlag for dette, regnskapsført i 3. kvartal 2019. Se note 9. Ny lov inneholder ikke bestemmelser om ny AFP-ordning eller fullstendige regler for særalderspensjon.

Fullstendige regnskapsmessige effekter av ny lov kan derfor ikke beregnes før endelige regler er vedtatt.

NOTE 14 Nye regnskapsstandarder

Beløp i MNOK

IFRS 16 Leieavtaler

Til og med 2018 ble leieavtaler enten klassifisert som finansielle eller operasjonelle. Leiebetalinger under operasjonelle leieavtaler ble klassifisert som driftskostnad og resultatført lineært over kontraktsperioden. Fra 1. januar 2019 innregnes en leieavtale som en rett til bruk eiendel med en tilhørende leieforpliktelse, fra det tidspunkt leietaker får rådighet over eiendelen. Hver leiebetaling fordeles mellom finanskostnad og forpliktelse. Finanskostnaden resultatføres over leieperioden etter en rente som medfører en konstant periodisk rente på gjenværende balanseført leieforpliktelse for hver periode. Rett til bruk eiendeler avskrives over det korteste av kontraktsperioden og eiendelens levetid etter en lineær metode.

Rett til bruk eiendeler og leieforpliktelser blir ved første gangs innregning målt til virkelig verdi. Leieforpliktelsene inkluderer netto virkelig verdi av faste leiebetalinger i avtalt periode samt sannsynlig utøvelse av forlengelsesopsjoner. Estimert leieforpliktelse beregnes som nåverdien av de forventede leiebetalinger over leieperioden. Leiebetalingene indeksreguleres der det er aktuelt. Det benyttes en diskonteringsrente lik konsernets marginale lånerente. Rett til bruk eiendeler måles til kost og tilsvarer beløpet ved første gangs innregning av leieforpliktelsene. Leiebetalinger for korttids leieavtaler og leieavtaler av mindre verdi kostnadsføres løpende.

Rett til bruk eiendeler er omtalt i note 7 og leieforpliktelser i note 10.

Overgangseffekter:	
Operasjonelle leieavtaler per 31. desember 2018	588,8
Neddiskontert ved bruk av konsernets marginale lånerente	92,1
Nåverdi av leieavtaler per 1. januar 2019	496,7

Konsernets marginale lånerente per 30. september 2019 er beregnet til 3,05 %.

Tabellen nedenfor spesifiserer effekten av det nye prinsippet på konsernets resultat:

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2019	2018	2019	2018	2018
Andre driftskostnader (reduksjon)	-14,2	-	-41,8	-	-
EBITDA	14,2	-	41,8	-	-
Av- og nedskrivninger (økning)	12,9	-	38,1	-	-
Finanskostnader (økning)	3,7	-	11,0	-	-
Resultat før skatt	-2,4	-	-7,3	-	-



AVINOR AS
Org.nr. 985 198 292
Dronning Eufemias gate 6
0191 Oslo

Postboks 150
2061 Gardermoen

avinor.no